

med det Spørgsmaal: hvorledes er Ansvaret for de Virksomheder, som ere Medlemmer af Smøreksporforeningen. Der er ogsaa andre Steder her i Landet Retssager, som jeg ikke skal nævne, om dette solidariske Ansvar. Jeg mener, det vilde være godt og nyttigt ikke mindst for de Banker, der støtte disse Virksomheder, — thi de kunne heller ikke undvære Støtte af Bankerne. Jeg erindrer fra gamle Dage, at afdøde Tietgen sagde til mig; „Ja jeg vil nu alligevel ikke give Kredit til disse Foretagender“ — der var netop Tale om Smøreksporforeningen — „fordi de kooperative Selskabers Stilling her i Landet i det Hele taget er ret usikker og ikke ordnet i Henhold til Lovgivningen“.

Jeg skal slutte med at sige, at hvis man blot vil gaa ind paa at fastholde det kooperative Selskabs Natur paa en bestemt Maade, saaledes at Skillelinien mellem et Selskab med begrænset Ansvar og et Selskab med solidarisk Ansvar for Medlemmerne bliver slaaet fast, saa kan man undvære en yderligere Andelslovgivning. Det ærede 2det Medlem for 5te Kreds (Sonne), som talte, vistnok med Glæde — det vilde jeg ogsaa gøre i hans Sted — om, at hans Fader havde været Stifter af det første kooperative Selskab i Landet, vil vistnok ikke kunne eller vil ikke udtale, at dette var en Kooperation, som havde med andre end sine Medlemmer at gøre, og som begrænsede Medlemmernes Ansvar for det Selskab, de vare Medlemmer af. Det er her, at en Forandring er sket, en Forandring, som ikke burde være sket, og som man skulde reducere ved en Lovgivning, for saa vilde Andelsbevægelsen ogsaa finde endnu større Sympati, endnu større Agtelse, end den allerede glæder sig ved, naar man vidste, at den i alle Tilfælde sejlede under det rigtige Flag.

Broberg: Jeg har egentlig ikke meget at sige, men kan ikke nægte mig den Tilfredsstillelse at udtale min Glæde over, at det ærede Medlem (Bramsen) der nu talte, og det ærede 5te Medlem for 6te Valgkreds (Hey) i en tidligere Tale have givet mig Ret i min Grundbetragtning, at det var rimeligst og rettest, at den Mand, der har Skoen paa, i dette Tilfælde Andelsforeningerne, fik Lov til at angive Retningen og Tonen af det Lovforslag, under hvilket de skulde leve deres Liv. Det har begge de ansete Medlemmer af dette høje Ting erkendt, og det er jeg veltilfreds med. Det ærede 5te Medlem for 6te Valgkreds sagde, at Juristerne havde haft for stort Overtal i Ud-

valget om Aktieloven over Handelsrepræsentanterne. Naar det nu er Tilfældet, at Handelens Repræsentanter ere overstemte af Juristerne, saaledes at Aktielovforslaget maaske derved har faaet et Præg af for meget Juristeri, hvorledes tror man saa, at det har været fat med de 2 Medlemmer, som bleve tilkaldte fra Andelsforeningerne, som sad alene med deres Opfattelse og markerede denne straks ved at sige: „Vi ønske Loven indskrænket til at faa den Skillelinie, som det ærede Medlem talte om, frem saa godt som vel muligt, og saa i øvrigt ville vi have Lov til, som det ærede 1ste Medlem for 2den Kreds ogsaa sagde, kun at lovgive om Liv og Død, men vore Andelsforeninger maa leve deres Liv saadan, som Kravene formes sig. Naar dette Ønske var blevet taget til Følge, saa havde Forslaget om Andelsforeninger ikke set saaledes ud, som det gør, og saa havde Andelsforeningerne ikke taget den Beslutning, de tog nu enstemmig ved deres Kongres.“

Den ærede sidste Taler nævnedesom eneste mulige Maade til at faa den rette Skillelinie frem, at de kooperative Foreninger skulde have det solidariske Ansvar; jeg tror nu ikke, det absolut behøves. Jeg skal kun sige, at mange hundrede, adskillige tusinde af vore Andelsforeninger have det gensidigt solidariske Princip konsekvent og fuldt gennemført, andre have det delvis gennemført, men Soliditeten er der i alt Fald ikke noget i Vejen med. Jeg har her et lille statistisk Tabelværk, som viser, at der i 1910 var 11 Kalamiteter — kan man kalde dem — indenfor Andelsforeningerne, men samtidigt 312 Fallitter i de øvrige Erhverv, altsaa Handel o. s. v. Dette turde jo vidne om, at det er godt bevendt med Soliditeten, og naar nu Foreningerne i 50 Aar have arbejdet under disse Forhold og have befundet sig vel derved, og der endog paa det Handelsmøde, jeg tillod mig at referere til i Gaar, blev udtalt af en æret Deltager, at Grossisterne gerne vilde handle med Brugsforeningerne, at disse vare gode Aftagere og solide Betalere, synes jeg ikke, der er særlig Grund til at ængstes for, at det solidariske Ansvar ikke er i tilbørlig Orden.

Jeg bringer det ærede 2det Medlem for 5te Kreds (Sonne) en Tak, og jeg vover at sige samtlige danske Andelsforeningers Tak for den forstaaende og varmt følte Tale, han holdt. Det var ikke mere, end jeg havde ventet af Sønnen af den Mand, som af Interesse for sine fattige Fiskere deroppe i Thisted tog Opgaven op for at skaane dem for at miste flere af deres fattige